

מאמרי הזוה"ק

פרשת החודש

ח"ב ל"ט ע"ב

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָא אֶצְטְרִיךְ אֹרִייתָא לְמַכְתָּב אֱלָא מִתְחַדָּשׁ הוּא לְכֶם רֵאשׁ חֻדָּשִׁים [א] לא היתה צריכה התורה להתחיל ולכתוב

מבראשית אלא מהמצוה הראשונה שהיא מצות קידוש החודש. **מאי טַעמָא** מה הטעם.

מִשּׁוּם דְּיִשְׁרוּתָא דְּסִיְהָרָא הוּי מפני שהתחלת התחדשות הלבנה היתה

ביציאת מצרים היא התחלת תיקון השכינה, כי ע"י החטא של אדה"ר, נפגמה נשמתו ונפגמו כל

הנשמות שהיו כלולות בו, וזמן תיקונן היה בדור המבול ובדור הפלגה ובדור סדום וסימנם אמס"ה

ר"ת אנוש מבול סדום הפלגה, עד שבדור מצרים התחילה להראות בחינת הזהב שבהם, ואז

ביציאת מצרים נתקנו אלו הנשמות והיו ראויות לקבלת התורה והיה העולם מתוקן והשכינה

ראויה ליחוד. **וְעַל דָּא, אֹרִייתָא הוּא אֶצְטְרִיךְ לְמַכְתָּב מִהֲכָא דְהָא**

בְּקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְקַשֵּׁר מְלָה ועל זה התורה הייתה צריכה להתחיל

ולהכתב מכאן כלומר מהחודש הזה, שהרי מצוה זו של קידוש החודש בקב"ה שהוא ז"א

נקשרת המלכות שנקראת [ב] ובדבר זה המלכות נתקנת ומזומנת לזווג.

עיונים והארות

ב. ביציאת מצרים נעשו ישראל חדשים כברייה חדשה, משום שקבלו על עצמם עול תורה ומצוות, וגר שנתגייר כקטן שנולד דמי. וז"ש התחדשות זו

א. רא"ש חדשים גימ' 863 כמס' גלגלת נוקבא רחל, כי עתה בחודש זה מתקנים הגולגולת של נוק' רחל כנודע.

וְלֹא קִשְׂיָא דְלֵא בְּתִיב זֹאת הַחֹדֶשׁ הַזֶּה ולא קשה מה שלא כתוב שהיא המלכות, כלומר שמורה על המלכות שעתה מתחדשת ונתקנת ומזומנת ליחוד, בכל זאת כתוב "הזה", **דְּהָא זֶה וְזֹאת בְּחַד מְתַקְּשֵׁרִין** שהרי זה שהוא ז"א וזאת שהיא המלכות כאחד מתקשרים בסוד היחוד. **וּבְאַתֵּר דְּאִית בֵּיה דְּכָר וְנוֹקְבָא בְּחַדָּא** ובמקום שיש בו יחוד וקשר של זכר ונקבה כאחד, **לִית שְׁבַחָא אֱלָא לְרַבּוּרָא** אין השבח ראוי להינתן אלא לזכר, ולכן כתוב החודש הזה שהוא ז"א להורות שעיקר התיקון הוא ע"י ז"א שהוא הזכר. **וְעַל דָּא** ועל זה כתוב **רֵאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה** כי ז"א נקרא ראשון שיחודו עם הנוק' שנקראת חודשי השנה, כי החודשים בנוק' הוא "לכם" לעם ישראל לתועלת והשפעה והארה שלכם. **לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה וְדָאִי** שהיא השכינה בחי' המלכות ודאי והיא משפיעה עלינו. **אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לָכֶם תִּרְי וּמְנִי לָמָּה** שאל רבי יהודה את רבי יצחק שתי פעמים מדוע? שהרי כתוב החדש הזה "לכם" ואח"כ ראשון הוא "לכם". **אָמַר רַבִּי יְצַחְק מְנַיְיָהוּ, אֲשַׁתְּמַע יְתִיר** לרבי יהודה, מהם מב' פעמים לכם נשמע ונלמד יותר שהיחוד של זו"ן הוא לטובת ישראל. **בְּמָה דְּבְתִיב, בִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ אֲתַקְּשְׁרוּתָא דָּא לָכֶם** כמו שכתוב (דברים לב) כי כל ישראל הם בבחי' וכל אומות העולם חשובים כבהמות ולא כבני אדם. ולכן, ההתקשרות

עיונים והארות

התחדשות נפלאה, כי מקבלים עתה את התורה הקדושה, כן אחרי גלות בבל מתחדשו בחידוש נפלא היא תורה שבע"פ תלמוד בבלי וירושלמי. ואחרי גלות יון התגלו סתרי תורה. ובגלות הזאת האחרונה ג"כ עם ישראל יתחדש בחודש ניסן,

שקבלתם עתה ביציאת מצרים היא שלכם בלבד, כי החידוש של בריאת העולם הוא לכל הברואים, אבל חידוש זה הוא רק שלכם, והוא העיקרי, והוא "לכם", בידיכם לעד, כי כמו שעתה אתם נגאלים מהגלות הראשונה גלות מצרים ומתחדשים

הזאת של יחוד ז'ו"ן הנעשה ע"י מצות החודש היא לכם לתועלת שלכם, וְלֹא לְשֵׂאֵר עַמִּין
ולא לשאר אומות העולם, כי השכינה מקבלת השפע ואנחנו בניה והיא משפיעה לנו.

ח"ב ט"ז ע"א

**הָאָה חַוִּי בֵּא וּרְאֵה, בְּנֵי יַעֲקֹב בְּלָהוּ תְּהוּוּ מִתִּין בְּתֵהוּא זְמָנָא וְנִחְתּוּ
אַלְיָן וְאַלְיָן** בני יעקב כולם כבר היו מתים באותו זמן וירדו אלו שהם נשמות
השבטים ואלו השכינה הקדושה עם המלאכים בגלות [ג].

**רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי אֶלְעָזָר אָמְרוּ, הָאִי פְּרִישְׁתָּא מְלִין עֲלָאִין אִית
בָּהּ** זו הפרשה דברים עליונים יש בה, **וְדִתְנָן בְּשַׁעְתָּא וְדִנְחִתּוּ אֲלִין**
רְתִיבִין וּמְשָׁרְיִין קְדִישִׁין שלמדנו, בשעה שירדו אלו המרכבות והמחנות
הקדושות של השכינה, **דְּיוֹקְנֵיהוֹן דְּשִׁבְטֵין דְּגִלְפִין לְעֵילָא בְּלָהוּ עֲאֲלָן**
לְמִידָר עֲמָהוֹן צורות נשמות של השבטים שחקוקות למעלה, כולם נכנסו לגור עמהם
בגלות. **הָאָה הוּא רְבִיתִיב** וזה מה שכתוב, **אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ** צורת נשמתם
של השבטים ושל בני ביתם כולם באו להיות עם בניהם בגלות, **וּכְתִיב, רְאוּבֵן**

עיונים והארות

לקשור השה לרע"י המטה שהיא המלכות כדי
להכניע לגמרי הע"ז שלהם.

וג"כ י' ימים אלו הם כנגד אות י' של אדנ"י,
ועד ער"פ עוד ד' ימים, מקבלים קדושה
מאות ד' דשם אדנ"י, ומפסח עד שבועות כנגד
אות נ' דשם אדנ"י, ומקבלים ממנו השפע,
ובשבועות נתגלה הפל"א העליון שהוא כנגד אות
א' דאדנ"י, וזה האות שבימים אלו חייב אדם
לקבל עליו עול מלכות שמים.

כמש"כ, בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל, והיא
גאולת עולמים, והיא התגלות של מלך המשיח
שיגלה את שער החמישים שהוא פנימיות תורת
הקבלה כמרומוז: משי"ח ר"ת 'משיח' 'גלה' 'שער'
'חמישים, וכן משיח אותיות יש-מח.

ג. וידוע שמאחד בניסן עד עשרה בו הוא כנגד
עשרה ספירות שמקבלים מהם שפע גדול
והארה גדולה, ויום שב"ק הוא כנגד המלכות
שהיא "המטה", ולכן ציוה הי"ת, בעשור לחודש,

שְׁמַעוֹן לְוִי דהיינו צורת נשמתם, אבל עיקר נשמתם הם למעלה בג"ע במקומם.

דָּבַר אַחַר, וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַפְּאִים מְצַרְיָמָה אֵת
יַעֲקֹב וְגו'. אֶתְחַזֵּר פֶּרֶשְׁתָּא דָּא לְמָה דְּאָמַר רַבִּי יוֹסִי

בְּרַבִּי יְהוּדָה, וְכִלְיָ הָוָה חוּזַרְת פְּרָשָׁה זו, לפי מה שאמר רבי יוסי בר' יהודה ופירש

שכמו שהשבטים באו בחייהם עם יעקב, כן במיתתם באה צורת נשמתם והכל היה שהשכינה

יורדה עם ישראל בגלות.

וְהָא חַוִּי וּבֵא וּרְאָה, רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְדָּה, כִּד הָוָה מְטִי לְהָאִי

פְּסוּקֵי, הָוָה בְּכִי כאשר היה מגיע לזה הפסוק ואלה שמות בני' היה בוכה,

דְּתַנִּיָּא שְׁשִׁינּוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְדָּה, בְּשַׁעֲתָא דְּאִזְלוּ יִשְׂרָאֵל

בְּגָלוּתָא בשעה שהלכו ישראל בגלות מצרים, [ד] אֶתְפַּנְּשׁוּ כְּלָהוּ

נְשַׁמְתָּהוֹן דְּשִׁבְטֵין לְמַעְרְתָא דְּכַפְלֵתָא התאספו כל הנשמות של

השבטים למערת המכפלה [ה].

עיונים והארות

בעלייתך, כמו שכל אומה עולה עם השר שלהם ומנהיגם עולה ויורד עמהם. וז"ש והכריתו את שמנו מן הארץ, ומה תעשה לשמן הגדול. וכן, צור ילדך תשי. וכן, לטובה רוכב שמים בעזרך.

ה. כי ידוע שהמדרש אמר, שעם ישראל ראו את צרתם הגדולה והכריזו יום תפילה, והתאספו כל

ז. דע לך אחי חביבי, כי כאשר היה יוסף מלך במצרים והיו שם השבטים, היה יחוד גדול עם השכינה, ולכן היו יושבים בני ישראל שם בשלוה. אבל לאחר שמת יוסף, אז עברה השליטה מן הקדושה אל החיצוניים, ואז היה בפירוד וגלות השכינה, וז"ש "אנכי ארד עמך" פי' כשתרד מגדולתך אל הגלות, יש ירידה כביכול גם למעלה ח"ו. "ואנכי אעלך"

צווחו ואמרו: סָכָא סָכָא, כָּאנָא דְכְנִין לָא בְּלֹא תֵא
 דְעֵלְמָא דִּין יַעֲקֹב יַעֲקֹב הַכָּאב שֶׁל הַבְּנִים אִי אִפְשֵׁר לְלֹא תֵּא וּלְסַבּוֹל בְּגִלּוֹת
 (בְּגִלּוֹתָא) שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּנִיךְ בְּלָחוּ מִשְׁתַּעְבְּדִין בְּקִשְׁיֵי בְּנִיךְ כּוֹלֵם
 מִשְׁתַּעֲבָדִים בַּעֲבוּדָה קֶשֶׁה, עִם אַחֲרָן עִם אַחֵר עֲבָדִין עוֹשִׂים בְּחוּ בְּהֵם נוֹקְמִין
 נִקְמוֹת גְּדוֹלוֹת שִׁישׁ דְּעֵלְמָא בַּעֲלָם.

בְּהָיָא שְׁעָתָא, אֲתַעַר רוּחִיהָ דְתַהוּא סָכָא בַּאוּתָהּ הַשְּׁעָה נִתְעוֹרֵר
 רוּחוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יַעֲקֹב אֲבִינוּ, רְשׁוּתָא שְׂאִיל, וְנַחֲתִית בִּיקֶשׁ רִשׁוּת
 מִהַקְב"ה וְיִרְדּוּ לְמִצְרַיִם. קָרָא קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל רְתִיבּוּי
 וּמִשְׁרִייתִיה וּמַלְכִיהוֹן פְּרָא שִׁיתוֹן וְאִז קִרָא הַקְב"ה מִרְכַּבוֹתֵינוּ וּמַחֲנוֹתֵינוּ,
 וְהַמֶּלֶךְ הַקְב"ה בְּרָאשֵׁם. וְנַחֲתוּ בְּלָחוּ עִם יַעֲקֹב וְעִם שְׁבַטְהוּ וְיִרְדּוּ כּוֹלֵם
 עִם יַעֲקֹב אֲבִינוּ וְעִם נַשְׁמוֹת הַשְּׁבֵטִים. וְא"כ אֲנַחְנוּ רוֹאִים כִּי שְׁבַטֵינוּ נַחֲתוּ חַיִּין עִם
 אֲבוּהוֹן הַשְּׁבֵטִים יִרְדּוּ בַּעֲדֵם חַיִּים מִמֶּשׁ עִם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, וְשְׁבַטֵינוּ נַחֲתוּ
 מִתֵּיבִים עִם אֲבוּהוֹן וְהַשְּׁבֵטִים יִרְדּוּ בְּמוֹתָם פִּי צוֹרֵת נִשְׁמַתָם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם, תְּהֵא

עיונים והארות

כתב הרמ"ק, כי השבטים לא נקברו במערת המכפלה, כי המערה סודה באצילות בסוד ה"ה ושם קבורים ארבעה זוגות שהם פני אדם הראשון. פני אריה חסד אברהם, פני שור גבורה יצחק, מפני נשר יעקב תפארת, ואילו "ב השבטים היו חוץ למערה, ועוד שהיו אז בחוץ לארץ.

השבטים והלכו אל הארונות של השבטים הקדושים שנקברו במצרים ובקשו מהם שיעוררו עליהם רחמים מרובים, ואמרו להם שנותנים להם עבודת פוך דברים שלא היו רגילים בהם. ואז השבטים הלכו למערת המכפלה וצעקו לאבות הקדושים, ואז נתעוררה רוחו של יעקב אבינו וביקש לירד עם בניו למצרים.

הוא דְּכַתִּיבַתּוּב זֶה הוּא מִשׁׁב־ וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִמָּה וְגוֹ', וְכַתִּיבַתּוּב, רְאוּבֵן שָׁמְעוֹן לְוִי וְגוֹ'. וְתָא חֲזוּ, מִתִּים הוּוּ, וְנַחֲתוּ, וְכַתִּיבַתּוּב וַיּוֹסֶף תָּהָּה בְּמִצְרַיִם וּבֵא וּרְאָה כִּי כָבֵד הָיוּ וַיִּרְדּוּ לַמִּצְרַיִם וּכְתוּב שֶׁנִּשְׁמַתּוּ שֶׁל יוֹסֵף הָיָה בַּמִּצְרַיִם גַּם אַחֲרֵי שִׁמְתוֹ. אָמַר רַבִּי אַבְא, בְּהַאי אֶתְקַרִּי אִמַר רַבִּי אַבְא בּוּזָה נִקְרָא יוֹסֵף (תַּהֲלִים ק"ג) בְּרַחֲמֵם אֵן עַל בְּנֵים.

דף קפ"ב

תְּנָא, בְּשַׁעֲתָא דְּמָסַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל לְשָׂרָא דְּמִצְרַיִם לְמַדְנּוּ בַשְּׁעָה שִׁמְסַר הַקַּב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל לְשָׂרָה שֶׁל מִצְרַיִם, גְּזִירָה עֲלֵיהֶוּ גִזֵּר עֲלֵיהֶוּ גִזֵּר עֲלֵיהֶם ז' גְּזִירוֹת, שִׁשְׁשֶׁעֲבָדוּ בְּהוֹן מִצְרַיִם שִׁשְׁתַּעֲבָדוּ הַמִּצְרַיִם בַּעַם יִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דְּכַתִּיבַתּוּב זֶה מָה שִׁכְתוּב, (שְׁמוֹת א') א' וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיִּיהֶם, ב' בַּעֲבוּדָה קָשָׁה, ג' בְּחֹמֶר, ד' וּבְלִבְנִים, ה' וּבְכָל עֲבֹדָה בְּשָׂדֵה, ו' אֶת כָּל עֲבֹדָתָם, ז' אֲשֶׁר עֲבָדוּ בָהֶם בְּפָרֶה. וְלִקְבִּלְיָהוֹן שְׂבָעָה לְטַב וּכְנַגְדָם גִּזֵּר גִּזִּירוֹת לְטוֹבָה כַּדִּי שִׁיּוּכְלוּ לְסוּבְלָם, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל א' פָּרוּ, ב' וַיִּשְׂרְצוּ, ג' וַיִּרְבּוּ, ד' וַיַּעֲצְמוּ, ה' בְּמַאֲד, ו' מְאֹד, ז' וַתִּמְלֵא הָאָרֶץ אוֹתָם.

(שמות א') [ו] הָבָה נְתַחֲכֶמָה לוֹ. רַבִּי יוֹסִי אָמַר, אֵין הָבָה אֱלָא לְשׁוֹן הַזְּמָנָה, לְמַעַבְדַּ דִּינָא שִׁזְמִינוּ אֶת עֲצָמִים לַעֲשׂוֹת דִּין בִּישְׂרָאֵל. בְּמָה דִּיאֵת אָמַר (בראשית י"א) הָבָה נִרְדָּה כְּמוֹ שֶׁהַפְּסוֹק אֹמֵר הִבֵּה נִרְדָּה, וְנַעֲשֶׂה דִין בְּבְנֵי דוֹר הַפְּלָגָה. וְשֶׁאֵל וְיִהְיוֹנְתָן כְּשֶׁהִפִּילוּ גּוֹרֵל אִמְרוּ (שְׁמוּאֵל א', י"ד) הָבָה תְּמִים שִׁיצֵא גּוֹרֵל אִמְתָּ. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הָבָה פּוֹלָם הַמּוּבָא בְּכָל מְקוֹם פִּי, לְשׁוֹן הַסְּפָמָה וְהַזְּמָנָה. כְּמוֹ (בראשית י"א) הָבָה נִבְנָה לָנוּ עֵיר נֹסְכִים שֶׁנִּבְנָה וְנִזְמִין כָּל צִרְכֵי הַבְּנִין. (שׁוֹפְטִים כ') הָבּוּ לָכֶם עֲצָה הַזְּמִינוּ עֲצָמֶיךָ וְנִסְכֵיכֶם יַחַד עֲלֵיהֶם. (תהלים כ"ט) הָבּוּ לָהּ בְּנֵי אֱלֹהִים הַסְכִּימוּ וְהַזְמִינוּ לַהֲבִיא קָרְבָן מִבְּנֵי אֱלֹהִים.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הָבָה נְתַחֲכֶמָה לוֹ סְבֵרָא אֲמִצְעִית הַסְכְּמָה כַּרְי וְדִין כַּרְי, פִּי נִהְיֵי בְּהַסְפָּמָה דִּינָא לְגַבִּיהַ נְהִיָּה בַּהֲסְכְּמָה לַעֲשׂוֹת דִּין לִישְׂרָאֵל כְּתִיב הִבֵּה נְתַחֲכֶמָה לוֹ.

עיונים והארות

רצה פרעה למנוע מהם ע"י שיחטיאם. ונראה שגם על דרך זה יובן הגזירה, "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון", ידוע הבן הוא כינוי לנשמה והבת הוא כינוי לגוף. וז"ש כל "הבן" שהיא הנשמה הקדושה של עם ישראל שהיא חלק אלוה ממעל היאורה תשליכוהו שהוא הנילוס שהוא הע"ז של מצרים שזה עולם של תענוגות והבלי העולם הזה ושם תטביעו את הנשמה. וכל הבת תחיון זה הגוף הנגוף לאכול ולשתות ולהתענג, ועי"ז ח"ו אין עם ישראל.

ו. "הבה נתחכמה לו" פירושו נתחכמה אותיות נחתוך מ"ה, מ"ה גימט' אדם כנודע שפרעה רצה לחתוך את צורת האדם. שהרי בני יעקב הם ששופריה דיעקב כעין שופריה דאדם הראשון ורצה לחתוך את אות א' מאדם המרמז לאלופו של עולם ולהשאיר דם וכיצד יעשה זאת. שרצה להחטיאם ולהורידם לחמישים שערי טומאה ומימלא הקב"ה לא יבחר בהם כעמו כי עיקר אדם הוא שרודף אחרי התורה והמצוות ועושה אותם. ור"ת אד"ם דרך מצוותיך ארוץ. ואת זה

ח"ב ל"ט ע"ב

וַיִּקְחוּ אֶל כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בְּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ
 לָהֶם אִישׁ שָׂה וְגו', בְּעֲשׂוֹר, אִמָּי בְּעֲשׂוֹר וּשְׂוֹאֵל לְמָה צִוּוּהָ הַקֵּב"ה
 לִיקַח הַשָּׂה בְּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ? אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּזִמְנָא דְאַנְהִיר יוֹבְלָא
 לְסִיְהָרָא בּוֹמֵן שְׂמַאֲרִיָּה הַיּוֹבֵל שְׂהִיא אִימָא בִּינָה סוּד הַיּוֹבֵל הַנִּקְרָא "עֲשׂוֹר" שְׂכּוֹלֵלַת בְּתוּכָה
 עֲשֵׁר סְפִירוֹת דו"א וּמַאֲרִיָּה לְמַלְכוּת שְׂנִקְרָאֵת יֶרַח וּנְקִרָאֵת ג"כ חוֹדֶשׁ, וְדִבְתִּיב בְּיוֹבְלָא
 וְרַאֲיָה לִזְוָה שְׂכְּתוּב בְּעִנְיַן הַיּוֹבֵל, בְּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכְּפוּרִים
 הוּא וְיוֹם הַכְּפוּרִים הוּא בִּינָה עֲלִיוֹנָה שְׂמַאֲרִיָּה לְמַלְכוּת.

וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שָׂה לְבֵית אָבוֹת, אִמָּאֵי מְדוּעָ דּוּקָא יִקְחוּ שְׂה? בְּגִינֵי
 דְּבִזְמַנָּא דָּא אֲצַמְרִיד לְמִיגַד לִיָּה לְפִי שְׂבוּמֵן הַזֶּה בְּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ
 צִרִיךְ לְמַשׁוֹךְ אוֹתוֹ, כְּמַש"כ מִשְׂכּוֹ וְקָחוּ לְכֶם צֶאֱנָן. וְדָהָא תְּנִינָן, בְּמִלְתָּא דָּא שְׂהִי
 לְמַדְנָו בְּדַבְרֵי הַזֶּה שְׂלוֹקְחִים אֵת הַצֶּאֱנָן וְקוֹשְׂרִים אוֹתוֹ לְכַרְעֵי הַמֵּיטָה וְעוֹשִׂים בּוֹ שְׂפִטִים אֲתַבְּר
 בְּתַרְא (חֲדָא) תַּתְּאָה נִשְׁבֵּר וְנִכְנַע הַכְּתָר הַתַּחְתּוֹן שֶׁל הַקְּלִיפָה הַנִּקְרָאֵת צֶאֱנָן,
 דְּמַתְּאֲחֲדִין בֵּיהּ כָּל שְׂאָר בְּתַרִּין תַּתְּאִין שְׂנַאֲחִזִּים בּוֹ כֹּל שְׂאָר הַסְּפִירוֹת
 הַתַּחְתּוֹנוֹת שֶׁל הַקְּלִיפּוֹת, וְכַאֲשֶׁר הִיא נִכְנַעַת, כֹּל הַסְּפִירוֹת שֶׁל הַקְּלִיפּוֹת נִכְנַעוֹת. וְעַל דָּא פְּרִישׁ
 מִשָּׂה וְאָמַר וְעַל זֶה פִּרְשׁ רַבִּינוּ וְאָמַר, מִשְׁכּוֹ וְקָחוּ לְכֶם צֶאֱנָן שְׂהוּא בְּקִלְיָ,
 וְזוֹה תְּכַנִּיעוּ אֵת כֹּל הַקְּלִיפּוֹת, כִּי הוּא הַרָּאשׁ שֶׁלָּהֶם כְּנֶגֶד מִזֵּל "טֹלָה" שְׂהוּא נִקְרָא בְּכוֹר פִּרְעָה שְׂהִי
 הַמְּצַרִּים עוֹבְדִים אוֹתוֹ, בְּמָה דִּבְתִּיב, צֶאֱנָן וְעַבְדֵי וְשִׁפְחָה כְּמוֹ שְׂכְּתוּב שְׂהִם
 שְׂלֹשׁ קְלִיפּוֹת חֻזְקוֹת מְאֹד שְׂהִם שְׂעַבְדוּ אֵת יִשְׂרָאֵל בְּמַצְרַיִם וְעַתָּה הַפִּילִם הַקֵּב"ה.

אָמַר קוֹדֶשׁא בְּרִידְ הוּא, עֲבִידוֹ אֶתוֹן עוֹבְדָא לְתַתָּא הקב"ה
 תעשו אתם מעשה למטה שתקחו השה ותקשרו אותו לכרעי המיטה להיות מוכן
 ליום י"ד בניסן, וְאֵנָּא אֶתְבַּר תְּקַפְיָהוֹן לְעֵילָא ואני עי"ז אשבור תוקפם וחזקם
 למעלה, וּבְמָה דִּתְעַבְדוּן בְּנוֹרָא אֶתוֹן וכמו שתעשו שתשחטו אותו ותשרפו
 אותו באש אתם כאן למטה, דְּבַתִּיב כַּמ"ש כִּי אִם צְלִי אֵשׁ, אֵנָּא אוֹף
 הָבִי אַעֲבִיר אוֹתוֹ כִּי אֵשׁ בְּנִתְר דִּינִיר אני ג"כ כך אעשה אעביר את קליפת
 הצאן שלהם אותו באש בנהר להורידו מגדולתו.

אִמְאִי אֶתְנַגִּיד בְּעֶשְׂרָה ומקשה מדוע היה צריך למשוך הצאן לחודש ולהשאיר
 שם עד י"ד וְאֶתְנַכִּים בְּאַרְבַּעַ עֶשְׂרֹה ולשחוט אותו ביום ערב פסח?
אָמַר רַבִּי אֲבָא בְּדָא אֶתְקַשְׁרוּ יִשְׂרָאֵל אַרְבַּע מָאָה שְׁנִין הטעם
 הוא, כי בזה הקליפות האלו של הצאן נקשרו עם ישראל והיו תחת השעבוד של הקל"י הזאת
 ארבע מאות שנים. וְאִם עַל גַּב דְּאַרְבַּע מָאָה שְׁנִין לָא אֶשְׁתַּעֲבִידוּ
 בְּהוּ וְאֵע"פ שארבע מאות שנים לא השתעבדו בהם בעם ישראל אלא רק 210 שנים,
מְכַל מְקוּם, הוֹאִיל וְהוּהוּ זְמִין לְאֶתְקַשְׁרָא בְּהוּ מכל מקום הואיל והיתה
 אותה הקליפה מזומנת להתקשר ולשלוט בהם בעם ישראל ארבע מאות שנה, **אֶתְחַשִּׁיב**
עָלֶיהָ כְּאִילוּ אֶשְׁתַּעֲבִידוּ בְּהוּ כֹּל אַרְבַּע מָאָה שְׁנִין נחשב עליו על
 אותה קליפה השתעבדו בהם אותם ארבע מאות שנים. כִּינִין לְפִי כְּהוּ, מְעַכְבִּין
 לִיהָ אַרְבַּע יוֹמִין, קְטִירָא בְּרִשׁוּתֵיהּ דִּישְׂרָאֵל כִּי, מעכבים את השה
 ארבעה ימים קשור ברשותם של עם ישראל, וארבעה ימים אלו הם כנגד ארבע מאות שנה.

ועי"ז יכנעו ד' מאות כוחות הטומאה ששלטו באותו זמן ארבע מאות שנה, וּלְבַתֵּר
 וְשִׁחֲטוּ אוֹתוֹ בַּל קָהַל עֵדֶת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרָבִים ורק אח"כ ואז נכנע
 אותו הסטרא אחרא דצאן והתבטל.

אִמְאֵי בֵּין הָעֲרָבִים ושואל מדוע היתה השחיטה דוקא בין הערבים?. ומפרש
בְּשַׁעֲתָא דִּדְיָנָא תִּלְיָא בשעה שהדין תלוי ושולט בעולם והוא זמן
 שליטת אותה קליפה, ועי"ז מכניעים אותה. ו**בְּשַׁעֲתָא דְאִתְמַסָּר** (דף מ' ע"א) מְלָה
 דָּא לִיהּ ובשעה שנמסר וניתן לאותה קליפה דבר זה לשלוט על עם ישראל, **עַל יְדוּי**
דְּאַבְרָהָם על ידי אברהם אבינו, **דְּכַתִּיב כַּמ"ש** (בראשית טו) **וַיְהִי הַשָּׁמֶשׁ**
לְבוֹא שהוא זמן בין הערבים **וְתַרְדֵּמָה** הרומזת על הגלות **נִפְלָה עַל אַבְרָם**
וְהֵנָּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדוֹלָה נּוֹפֶלֶת עָלָיו. ומפרש **אֵימָה**: היא **בְּתָרָא**
חֲדָא ספירה אחת של קליפת בכור בהמה. **חֲשֵׁכָה**: **בְּתָרָא אַחֲרָא** ספירה אחרת
 כנגד קליפת בכור השפחה. **גְּדוֹלָה**: **הָאֵי דְהִיא רַבְרָבָא מְכֻלָּא** זו היא הגדולה
 שמכולם כנגד בכור פרעה שהם ג' קליפות ששעבדו את אבותינו במצרים ונפלו ע"י ג' אבותינו
 הקדושים. **וְאֵף עַל גַּב דְּאוּקְיָמְנָא קָרָא דָּא עַל שָׂאָר שְׁעֵבוּדֵיהוּ**
דְּיִשְׂרָאֵל ואע"פ שפרשנו פסוק זה על שאר שעבודים וגלויות שהיו לעם ישראל כמו
 שמובא במדרש, אימה זו גלות בבל. חשכה גלות מדי. גדולה גלות יון, **וְכֻלָּא תְּוָה** האמת
 שהכל היה, כל הגלויות שדברנו בהם הכל רמוז. **כְּנֻוֹנָא דָּא**, (שמות י"ז) **כִּי מָחָה**
אַמְחָה כעין זה היה במחייית עמלק כתוב פעמיים שפירושו, **אַתּוֹן מְתַתָּא וְאַנָּא**
מַעֲלָא אתם מלמטה, ואני מלמעלה.

תָּנָא למדנו, לָא נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, עַד דְּאִתְכַּרְוּ בְּלָהוּ
 שְׁלִטְוִינִין דְּלַעֲלָא (משלשוליהון) מִשְׁוֹלְטִינִיהוּן שלא יצאו עם
 ישראל ממצרים עד שנשברו כל השליטים והשרים של מעלה ממשלתם, וְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל
 מִרְשׁוּתְהוֹן, וְאֲעֵלוּ לְרְשׁוּתָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
 ויצאו ישראל מרשותם ונכנסו לרשות הקדושה העליונה, וְאִתְקַטְּרוּ בֵּיהּ ונקשרו ונתחברו
 להקב"ה באהבה גדולה כלומר שעוד בהיותו במצרים כבר נשברו כל כוחות הס"א וז"ש "וה' הכה
 כל בכור", הָרָא הוּא דְבְתִיב זה מה שכתוב, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
 עֲבָדִים עֲבָדֵי הֵם מִיד כֹּאשֶׁר הוּצֵאתִי אוֹתָם מִמִּצְרַיִם. מֵאִי טַעְמָא עֲבָדֵי הֵם
 מדוע הם עבדי היות. אֲשֶׁר הוּצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, פִּי דְאִפְקִית
 לָהּ מִרְשׁוּתָא אַחְרָא, וְעֵאלִית לֹזֵן בְּרְשׁוּתֵי שְׁהוּצֵאתִי אוֹתָם מִרְשׁוֹת
 הסטרא אחרא והכנסתי אותם ברשותי ברשות הקדושה.

וְהֵינּוּ דְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וזה מה שאמר רבי שמעון, מֵאִי דְבְתִיב, אֲדָךְ
 בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאוֹר מִבְּתִיכֶם. ועוד כתוב כִּי כָל
 אוֹכֵל מִחֶמֶצֶת ונכרתה הנפש ההיא מעדת ישראל, וצריך להסביר מה הטעם לזה
 שהתורה אסרה לאכול חמץ בפסח. אֲלָא הָכִי אוֹקִימָנָא אלא כך העמדנו הדבר
 ופירשנו, הָאִי שְׂאוֹר, וְהָאִי מִחֶמֶצֶת, דְּרָגָא חַד אֵינּוּן, וְכָלְהוּ חַד.
 רְשׁוּ אוֹחְרֵי שאור זה ומחמצת זו מדרגה אחת הם וכולם רשות אחרת של אלהים אחרים
 שהם רשות אחת של עבודה זרה, אֵינּוּן שְׁלִטְוִינִין, דְּמִמְנָן עַל שְׂאֵר עַמִּין
 ובכללם הם אותם השליטים והשרים הממונים על שאר העמים, וְקַרְיָנָן לָהּ וַיֵּצֵר

הָרַע, רְשׁוּתָא אַחְרָא, אֵל נָכַר, אֱלֹהִים אַחֲרִים וּנְחַמְץ וְחִמְץ יֵצֵר הָרַע, רְשׁוּת אַחֲרַת, אֱלֹהִים אַחֲרִים. אוֹף הָכִי, שְׂאוּר, וּמְחַמְצֵת, וְחִמְץ, וְכֹלָא חַד כְּמוּ כֵן שְׂאוּר וּמְחַמְצֵת וְחִמְץ, כּוֹלָם רוּמְזִים אֵל הַסְטְרָא אַחְרָא וְהַקְלִיפּוֹת וְכוֹלָם מִיָּן אַחַד. וְכֻמוּ שְׂכַתְבַּת הַרְמַ"ק, שְׂאוּר הוּא קְלִיפַת בְּכוּר פְּרַעָה, חִמְץ קְלִיפַת בְּכוּר הַשְּׁפָחָה, מְחַמְצֵת קְלִיפַת בְּכוּר בַּהֲמָה. אָמַר קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל הַנִּי שְׁנֵי, קְיָיְמַתּוּ בְּרְשׁוּתָא אַחְרָא אָמַר הַקַּב"ה לְעַם יִשְׂרָאֵל כֹּל אֱלֹהִים הַשְּׂנִים עִמְדַתֶּם בְּרְשׁוֹת הַסְטְרָא אַחְרָא, עֲבָדִין לְעַם אַחְרָא עֲבָדִים לְעַם אַחַר תַּחַת שְׁלִטוֹן הַקְלִיפּוֹת, מְכָאן וְלִהְלָאָה דְאַתּוֹן בְּנֵי חוֹרִין מְכָאן וְהִלָּאָה אַתֶּם בְּנֵי חוֹרִין, אַךְ בֵּינָם הָרְאִשׁוֹן תִּשְׁבִּיתוּ שְׂאוּר מְבַתִּיכֶם. כָּל מְחַמְצֵת לֹא תֹאכְלוּ. וְלֹא יִרְאָה לְךָ חִמְץ וְעַל יָדֵי זֶה תִּבְטְלוּ אֶת הַכַּח שֶׁל ג' הַקְלִיפּוֹת שֶׁשְׁלִטּוֹ עֲלֵיכֶם בְּמִצְרַיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, אֵי הָכִי אִם כֵּךְ שְׁטַעַם אִיסוּר אֲכִילַת חִמְץ כִּי הַשְּׂאוּר וְהַחִמְץ וְהַמְחַמְצֵת הֵם ג' קְלִיפּוֹת קְשׁוֹת וְאִזּוּ יִשְׂרָאֵל זָכוּ לְצִאֵת מִהַקְלִיפּוֹת הַלְלוּ כָּל יְמֵי שְׁתָּא נְמִי אִם כֵּךְ, כֹּל הַשְּׁנָה ג"כ יִהְיֶה אִיסוּר לְאֲכֹל חִמְץ וְשְׂאוּר כִּי עַל יָדָם יִכּוּלִים לְהַדְּבֵק בְּקְלִיפּוֹת, אֲמַאי שְׁבַעַת יוֹמִין וּמְדוּעָה דּוּקָא שְׁבַעַת יָמִים כְּמו"ש, דְּכַתִּיב שְׁבַעַת יָמִים שְׂאוּר לֹא יִמָּצֵא בְּבַתִּיכֶם, שְׁבַעַת יָמִים, וְלֹא יִתִּיר הָרִי שֶׁהַתּוֹרָה אִסְרָה שְׁבַעַת יָמִים וְלֹא יוֹתֵר. בְּשִׁלְמָא אִם הַטַּעַם הוּא לְזַכֵּר הַנֶּס שֶׁכָּתוּב וַיֹּאפּוּ אֶת הַבֶּצֶק וְכו' עוֹגוֹת מִצּוֹת כִּי לֹא חִמְץ מוּבָן מְדוּעָה דּוּקָא שְׁבַעַת יָמִים, אֲבָל אִם מִטַּעַם שְׁלִיטַת הַקְלִיפּוֹת וְהַסְטְרָא אַחְרָא הַנ"ל א"כ כֹּל הַשְּׁנָה כּוֹלָה יֹאסֵר הַחִמְץ. אָמַר לִיָּהּ, כָּל זְמָנָא

דַּאתְחַיִּיב בַּר נָשׁ לְאֶתְחֹזָאָה גְרַמְיָה בֶּן חוֹרִין, הָכִי אֶצְטְרִיךְ אמר
 לו רבי אבא לרבי יהודה כל זמן שצריך להראות האדם עצמו בן חורין כך צריך שלא לאכול חמץ,
כָּל זְמַנָּא דְלֹא אֶתְחַיִּיב לָא אֶצְטְרִיךְ וכל זמן שלא צריך להראות עצמו בן
 חורין דהיינו כל השנה כולה לא צריך להזהר באכילת חמץ, ופירוש הדבר כתב הרמ"ק [ז].

לְמַלְבָּא דְעֵבֶד לְחַד בַּר נָשׁ רוּפִינּוּם משל למלך שעשה לאדם אחד שר
 גדול ומושל, **כָּל אֵינּוֹן יוֹמִין דְּסָלִיק לְהַאי דְרֵגָא, תִּדְי**
וְלְבִישׁ לְבוּשֵׁי יָקָר כל אותם הימים שעלה לאותה מדרגה היה שמח ולבש מלבושים
 יקרים מלבושי כבוד, **לְבָתֵּר לָא אֶצְטְרִיךְ** אבל אחר עבור ימי השמחה לא צריך הוא
 ללבוש מלבושים אלו המיוחדים והמשובחים. **לְשִׁתָּא אַחְרָא נָטִיר אֵינּוֹן יוֹמִין**
דְּסָלִיק לְיָקִירוּ דָּא, וְלְבִישׁ אֵינּוֹן לְבוּשֵׁין לשנה האחרת שמר והמתין לאותם
 הימים שעלה לגדולה ולבש את אותם מלבושי כבוד וגדולה, **וְכֵן כָּבֵל שִׁתָּא וְשִׁתָּא**
 וכן עושה בכל שנה ושנה באותו תאריך שעלה לגדולה ולובש אותם המלבושי כבוד **כְּהַאי**

עיונים והארות

תחת רשותם, ולכן ונכרתה וגו'. אמנם שאר
 ימות השנה שאין אנו צריכים להראות בזה
 כלל, כמשל מי שעלה לגדולה שאינו מראה
 זמן גדולתו בשמחה אלא מירי שנה בשנה
 באותם ימים אבל בשאר ימות השנה אין צריך
 הוראה. ואנו ג"כ אין צריכים להראות. א"כ גם
 כשנאכל חמץ ומחמצת לא מפני זה שולטים
 עלינו, שהרי אין חמץ ושאר תחת רשותם
 שישלטו בנו כמו ששולטים על איסורי תורה
 כל ימות השנה.

ז. שאין ענין חמץ ושאר איסורי תורה
 שנאמר שהאוכל אותם מכניס עצמו תחת
 רשות הקליפות. כי איסור אכילת חמץ אינו
 אלא הוראת ענין לבד כדי להראות
 שגשתחרנו מהחיצונים ומכל הכחות הטמאים,
 ולכן אנו פורשים עצמנו משאר חמץ
 ומחמצת. ולכן האובל אותם בעת הוראה זו
 שהוא ז' ימים, נדבק בהם ונכנס בקליפות
 מפני שהורה הפך הראוי, שכולנו מראים
 החירות מהם (מהחיצונים) והוא מורה היותו

גְּוֹנָא יִשְׂרָאֵל כמו בן עושים עם ישראל, **בְּתִיב כְּתוּב**, **שְׁבַעַת יָמִים שָׂאֹר**
לֹא יִמְצָא בבתיכם, **דְּאִינּוֹן יוֹמֵי חֲדָוּתָא**, **יוֹמִין דְּסְלִיקוּ לִיקְרָא**
דָּא, וְנִפְקוּ מִשְׁעֲבוּדָא אַחְרָא לפי שאלו הימים ימי חדוה, ימים שעלו עם ישראל
לגדולה ויצאו משעבוד הסטרא אחרא. **וּבְגִין כְּה, נְטָרִין כְּכָל שְׁתָּא וְשְׁתָּא,**
יוֹמִין דְּסְלִיקוּ לְהָא יְקָר ועל כן שומרים בכל שנה ושנה אלו הימים שעלו לאותה
גדולה וכבוד, **וְנִפְקוּ מִרְשׁוּתָא אַחְרָא, וְעָאֵלוּ בְּרְשׁוּתָא קְדִישָׁא** ויצאו
מרשות הסטרא אחרא ונכנסו לרשות הקדושה, **וְעַל דָּא בְּתִיב, שְׁבַעַת יָמִים**
מִצּוֹת תֹּאכְלוּ ועל זה כתוב שרק שבעת ימים לאכול מצות להראות את החירות מהס"א
אבל כל השנה לא צריך, וכמו שכתב רבינו האר"י והרש"ש זיע"א כי ימים אלו הם שורש של
כל השנה ואם בהם האדם לא אוכל חמץ או הכניע את הסטרא אחרא של כל השנה ויותר אין
צריך להזהר.